

על ילדים, מתבגרים ומשפחות בטיפול הפסיכולוגי

הבה נדמיין סיטואציה בה מורה או יועצת מדווחת להורים של ילד על בעיות התנהגות וההשערה המתעוררת היא שלילד יש קושי עם גבולות.

מושג זה מוזכר תדיר בהקשר של גידול וחינוך ילדים, אך כשם שטיפה אחת בים מעידה על כלל הים הרי שאזכור מושג זה בהקשר של ילד אחד עשוי לגלם סיפור רחב היקף.

אחת ההתייחסויות הראשונות למושג הגבולות התקיימה על ידי Minuchin חוקר ומטפל משפחתי, כבר בראשית שנות ה. 07 על פי ראייתו המשפחה חולקה לתתי מערכות: הזוגית-, ההורית והאחים. הגבולות הומשגו ככללים מי משתתף באינטראקציות השונות ובאיזה אופן. הוא הגדיר את סוגי הגבולות כקיימים על רצף הנע מגבולות דיפוזיים, "enmeshed" (דרך גבולות ברורים), "normal range" (עד לגבולות נוקשים), "disengaged" (גבולות דיפוזיים) ("Enmeshed" (הוגדרו כמצב של חוסר גבולות ומעורבות רגשית גבוהה ותדירה החוסמת את האוטונומיה של חברי המשפחה. גבולות נוקשים) "Disengaged" (הוגדרו כהיצמדות עיקשת לחוקים ולנורמות של המשפחה עד כדי פגיעה בתקשורת בין בני המשפחה, כך שהיא נחוות כמנותקת מדי. חרף מתן תשומת לב לקצוות הסקאלה הרי שנמצא כי מרבית המשפחות מצויות בטווח הביניים) "Normal Range").

המעניין הוא שהמשפחה הינה ארגון דינמי ולכן בתקופות מסוימות משפחה עשויה להימצא על מקום מסוים על הרצף ובתקופות אחרות במקום אחר. למשל, זוג הורים צעיר מטפל בתינוק או פעוט, טבעי שהם לא ייתנו דגש על פיתוח האוטונומיה של עולל זה מפני שהוא זקוק למעטפת כוללת. הרי צרכי ההזנה שלו מסופקים על ידי האם באופן טוטאלי למדי ואם זה היה מתרחש אחרת הרי שההתפתחות שלו הייתה נפגעת.

באופן דומה אבל קצת שונה, ניתן להתבונן במתבגרים אשר עסוקים באוטונומיה שלהם ועל פי רוב ייטו להתרחק מהמסגרת המשפחתית, או שלא לשתף את הוריהם בכל המתרחש בחייהם.

בשנות השמונים הוצג ע"י Olson מודל אשר מהווה פיתוח לרעיונותיו של מינושין. המודל הסירקומפלסקי של מערכות הנישואין והמשפחה 'הינו הרלוונטי ביותר לסיווג משפחות והנחותיו נתמכו על ידי יותר מ 0,577 מחקרים. המודל מסתמך על שני צירים, 'X - 'Y

'Y של גרף ובעזרתם ניתן להבין רבות מהדינמיקה המשפחתית.

לכידות משפחתית וזוגית מוגדרת כקשר הרגשי שיש לבני משפחה ובני זוג, אחד כלפי השני. ציר- זה מתמקד כיצד מערכות מאזנות נפרדות מול קרבה. ומתייחס לקשר הרגשי, גבולות, קואליציות ועוד.... הציר נע מקטגוריה קיצונית של 'ניתוק' דרך קטגוריות ביניים מאוזנות ועד לקטגוריה קיצונית 1513u של 'חיבור יתר'.

נצח הרים פסיכולוג קליני

גמישות משפחתית וזוגית מוגדרת כיכולת השינוי במנהיגות, תפקיד הקשרים וכללי הקשרים-
ציר זה מתמקד כיצד מערכות מאזנות יציבות עם שינוי ומתייחס למנהיגות(שליטה, משמעת,
סוגי משא ומתן, ועוד...הציר נע מקטגוריה קיצונית של נוקשות, 'דרך קטגוריות ביניים ועד
לקטגוריה קיצונית של כאוטיות'.